

D. CIMAROSA OOPER
SALAABIELU

R. G. 18

DOMENICO CIMAROSA

SALABIELU

(Il matrimonio segreto)

Koomiline ooper 2 vaatuses

Giovanni Bertati libreto Ivo Kuuse tõlkes

Tallinna Riikliku Konservatooriumi
ooperistuudio etendus

Esietendus: 2. mail 1984. a.

Dirigent —

Eesti NSV rahvakunstnik KIRILL RAUDSEPP

Muusikaline juhendaja —

vanemõpetaja ELLEN MAISTE

Lavastaja —

Eesti NSV teeneline kunstnik AGO-ENDRIK KERGE

Konsultant kujunduse ja kostüümide alal —

Eesti NSV rahvakunstnik ELDOR RENTER

Kontsertmeister —

ENE RINDESALU

Grimm —

ILLI-ANN AUS

Valgustus —

EVARD RADIK

Rekvisiit —

KARIN LINDMAA

Etenduse juht —

JÜRI KRUUS

O s a d e s:

Geronimo,
rikas kaupmees

— ANDI ARJUS (Tallinna
Riikliku Konservatooriumi
III kursus)
IVARI JUDANOV (III kursus)
ALLAN VURMA (III kursus)

Carolina,
ta noorem tütar

— KAI PARMAS (IV kursus)
EVE TASA (IV kursus)

Elisetta,
ta vanem tütar

— NADEŽDA KUREM (III kursus)
TIINA LINDAM (V kursus)

Fidalma,
Geronimo õde

— VAIKE KIIK (IV kursus)
ÜLLE TUNDLA (IV kursus)
MAREN ÜLEVAIN (V kursus)

Krahv Robinsone

— AIVAR AUVÄÄRT (II kursus)
MATI VAIKMAA (III kursus)

Paolino,
raamatupidaja
Geronimo äris

— ANTS KOLLO (RAT «Estonia»)
LEMBIT POOBUS (RAT «Estonia»)

Hind 25 kop.

Domenico Cimarosa

OOPERI TEGEVUSTIKUST.

Rikas kaupmees Geronimo ihkab endale aadlikku sugulast. See polegi nii täitumatu unistus: Geronimol on kaks meheleminekueas tütar ja piisavalt varandust nendele kaasavaraks. Ta ei oska aga aimatagi, et noorem tütar Carolina on juba jõudnud Paolinole mehele minna, olles õnnistatud seisukorras. Noorpaar mõistab, Carolina isa ei kiida seda abielu hoopiski heaks. Mõlemad võtavad aina hoogu, et pereisale lugu teatavaks teha, ei leia aga selleks sobivat aega ja julgust.

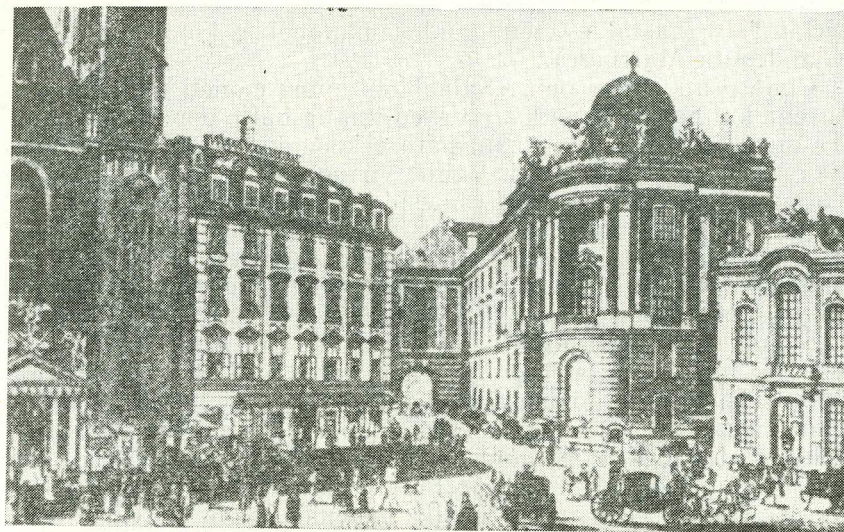
Paolino teab sündsast väimeest Geronimole. See on vaesunud krahv Robinsone, kes otsib rikast pruuti. Kui krahv abielluks Elisettaga, täituks Geronimo unistus ja tema viha Paolino vastu polekski ehk nii kohutav...

Kui krahv kosja tuleb, jätab ta nipsaka Elisetta kõrvale ning eelistab malbet Carolinat. Krahv on Paolino noorikust vägagi sisse võetud. Carolinat saades oleks ta nõus isegi poolest kaasarast loobuma.

Olukorra muudab veelgi keerulisemaks Fidalma armumine Paolinosse.

Elisetta ja Fidalma, nähes Carolinas endile ohtlikku võistlejat, püüavad Geronimole selgeks teha, et perekonna noorim võsu on intrigaan ja valevagatseja ning tuleb kloostrisse saata. Fidalma ähvardab oma kapitaliga firmast välja astuda, kui vend sedamaid tema tahtmist ei täida.

Meeleheitele viidud Carolina ja Paolino otsustavad põgeneda. Armukade Elisetta, kahtlustades, et õel on krahviga salakohtumine, ajab kogu maja jalule. Carolina juures on aga hoopis Paolino ja nii tuleb lõpuks nende saladus avalikuks. Petetud isa lepib krahv, nõustudes abielluma Elisettaga.

Michaeli-plats Viinis. Kõige parempoolsemas majas, kus asus vana Burghtheater, toimus «Salaabielu» esietendus.

DOMENICO CIMAROSA (1749—1801), nimekamaid Itaalia heliloojaid omas ajas, püsis läbi aastakümnete tuntuna tänu eelkõige «Salaabielule». Ometi on ta kirjutanud üle kuuekümne ooperi, tõsiseid ja koomilisi, mitmeid oratooriume, kantaate, 32 üheosalist klaverisonaati ja palju muud. «Salaabielu» esietendusel Viinis elas Cimarosa üle elu tähetunni. Neljakümne kolme aastasena, pärast kümneid enam või vähem edukalt möödunud ooperite esietendusi kodulinnas Napolis ning Roomas, Firenzes, Veronas, Milanos ja mujal; pärast kolmeaastast pingutavat toredusteenistust Katariina II õukonnas Peterburis tunnetab ta 1792. aastal, mis on tõeline triumf. «Salaabielu» meeldis viinlastele sedavõrd, et tuli samal, esietenduse öösel, teistkordselt tervikuna ettekandele! Seejärel mängiti ooperit veel kolm nädalat igal õhtul raugematu menuga.

Vaimustatud vastuvõtt, mis sai osaks «Salaabielule» väga paljudes Euroopa teatrites, oli osalt ka libretist Giovanni Bertati teene. Bertati, Viinis elav Itaalia literaat, oli tugeva teatrinärvi, karakteri- ja vormitajuga. Bertati libretod olid põnevad, loogiliselt üles ehitatud. Samale autorile kuulus muuhulgas ka üks «Don Giovanni» teksti esimesi variante, kirjutatud Giuseppe Gazzaniga ooperile. Selle libreto võttis Lorenzo da Ponte mõni aeg hiljem rahulikul meelel üle, et seda Mozarti surematu teose tarvis vaid pisut ümber kohendada. «Salaabielu» põhiline kirjanduslik algallikas on inglaste D. Colman-seniori ja D. Gar-

ricku 1776. aastal esietendunud samanimelise komöödia (The Clandestine Marriage).

Cimarosa kirjutas oma «Salaabielu» juba mõneti teise tunnetusega kui paljud tema kaasaegsed itaalia buffo-operite loojad. Ta muusikas oli kõrvuti žanripärase koomika ja satiiriga inimlikku soojust ja tõsidustki. Väline virtuooslikkus puudus. Tegevust edasiviivad momendid esinesid ka aariates ja teistes laululistest numbrites, mitte ainult retsitatiivides, nagu varem. Läbinisti koomilisest laadist loobumisele vihjab ka autori enda antud žanrinimetus *melodramma giocoso* — rõõmus melodraama. (Vt. Mozarti «Don Giovanni» — *dramma giocoso*).

Stendhal, Mozarti, Rossini ja Cimarosa suur austaja, kirjutas viimase muusikast: «Proovige tema juures leida kasvõi mõnigi noot, mis poleks südame sunnil kirja pandud. Ja kui see teil õnnestub, siis ärge ennast uskuge: Cimarosal neid ei ole.» Ning Eduard Hanslick mõnikümmend aastat hiljem: «Cimarosa sõlmis salajase abielu (Mozarti) «Figaro pulmaga», millisest ühendusest sündis (Rossini) «Sevilla habemeajaja». D. Cimarosa muusikat on nimetatud ka kuldseks sillaks Pergolesi ja Mozarti kunsti vahel teel Rossini loomingu poole.